

Kuva: Esa Kapila, design by Mint & More

Mobility Lab –yhteiskäyttötilan synty

Anna-Stina Tähkävuori & Milla Åman Kyyrö (toim.)

Mobility Lab -yhteiskäyttötilan synty

© Metropolia Ammattikorkeakoulu ja tekijät 2021

Julkaisija: Metropolia Ammattikorkeakoulu

Toimittaja: Milla Åman Kyyrö

Kirjoittaja: Anna-Stina Tähkävuori

Valokuvat: Anna-Stina Tähkävuori, Esa Kapila (kansi, 8/s.14, 10/s.16, 11/s.17), Vesa Laitinen (5/s.11, 6/s.12)

Graafinen suunnittelu ja taitto: Riina Yrjänheikki ja Milla Åman Kyyrö

Metropolia Ammattikorkeakoulun julkaisuja

TAITO-sarja nro 81

Helsinki 2021

ISBN 978-952-328-297-1 (pdf)

ISSN 92669-8021 (pdf)

Jätkäsaari Smart Mobility (2018–21) oli Forum Virium Helsingin koordinoima hanke, jossa Metropolia Ammattikorkeakoulu toimi osatoteuttajana. Hanke sai Uudenmaan liitolta Euroopan aluekehitysrahaston tukea.

www.metropolia.fi/julkaisut

launchpad.metropolia.fi

Tämä teos on lisensoitu Creative Commons Nimeä-EiKaupallinen-JaaSamoin 4.0 Kansainvälinen -lisenssillä, poislukien julkaisussa olevat kuvat.

Sisällysluettelo

Nimiösivu	2
1. Johdanto	3
2. Tarpeiden ja mahdollisuuksien kartoitus	4
2.1 Tilantarvekysely	5
2.2 Tilojen vertailua	5
2.3 Tilojen saatavuus ja käytettävyys	10
3. Mobility Lab -tilan perustaminen	11
3.1 Väliaikainen tila: Mobility Lab -demokontti	11
3.2 Urban 3 - Älykkään kaupungin ekosysteemitomijoiden tila	13
3.2.1 Tilan käytön palvelusopimus	14
3.2.2 Tilan konseptisuunnittelu	14
3.2.3 Tilakumppanit	15
4. Tilan käyttöönotto	16
4.1 Tilan toiminnallisten tavoitteiden seuranta	18
5. Johtopäätökset	19

1. Johdanto

Älykkään liikkumisen alan pienten, keskisuurten ja startup-yritysten toiminnan tukeminen on yksi tapa tukea älykaupunkien hiilineutraaliustavoitteita. Uusia palveluita ja tuotteita testataan erilaisissa käyttöympäristöissä. Testaamisesta saatu tieto on arvokasta palvelujen ja tuotteiden kaupallisten skaalautumismahdollisuuksien kehittämiseksi.

Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) osarahoittama Jätkäsaari Smart Mobility -hanke käynnistettiin loppuvuodesta 2018 tukemaan alan kehittyvää liiketoimintaa ja vahvistamaan innovaatioiden syntyä. Hankkeen oli tavoitteena saada tuloksina aikaan uutta älykkään liikkumisen liiketoimintaa, uusia yrityksiä ja toimivia uusia yhteistyöverkostoja. Hankkeen toimintojen suunnittelussa, tilaisuuksien järjestämisessä ja viestinnässä oli tarkoitus huomioida myös naisnäkökulma.

Hankkeen koordinaattorina toimi Forum Virium Helsinki ja hankekumppaneina olivat Helsinki Business Hub sekä Metropolia Ammattikorkeakoulu. Hankkeen tavoitteiden edistämiseksi ja yrittäjien innovoinnin yhteistyöalustaksi päätettiin perustaa monitoimijainen yhteistyötila. Tässä julkaisussa kuvataan Mobility Launchpad -tilan perustamista, jota Metropolia AMK koordinoi.

Tila perustettiin yhteistyössä Helsingin kaupungin kanssa osana laajempaa Jätkäsaari Mobility Lab -koordinaatiohanketta ja se jatkaa toimintaansa ennakkosuunnitelmista poiketen supistetummalla palvelukattauksella, koronapandemian yhä vaikuttaessa lähikohtaamisiin keväällä 2021.

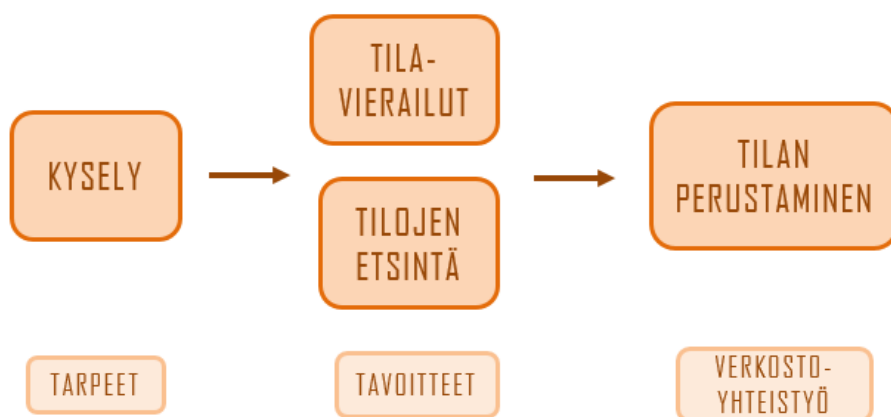
Miten Mobility Lab -tila perustettiin? Kuinka tilaratkaisuun päädyttiin ja mitä oppeja prosessista ilmeni matkan aikana?

2. Tarpeiden ja mahdollisuuksien kartoitus

Jätkäsaari Smart Mobility –hankkeen perustaman Mobility Lab -tilan prosessi lähti liikkeelle alkuvuodesta 2019. Hankkeen suunnitteluvaiheessa kaavailtiin perustettavaksi autotalli -tyylistä demo- ja huoltotilaa. Tilatarpeiden kartoitus käynnistettiin tämän tiedon pohjalta.

Hankkeen yhteistyöyrityksiltä tiedusteltiin, millaisia tarpeita ne tunnistivat esimerkiksi testaus-, etätyöskentely- ja yhteiskäyttötilaa varten. Tuolloin mahdollisesta tulevasta yhteistyöstä oli keskusteltu yli kymmenen yrityksen kanssa. Osa yrityksistä oli mukana jo hankkeen suunnitteluvaiheessa. Kyselyn jälkeen edettiin erilaisiin tilavierailuihin ja soveltuvien tilojen etsintään. Prosessin lopputuloksena oli tilan perustaminen, ensin väliaikainen demokontti ja myöhemmin lopullinen Mobility Lab -tila.

Kuvan 1 kaavio havainnollistaa tilan perustamisen vaiheet.

Kuva 1. Tilan perustamisen prosessikaavio.

2.1 Tilantarvekysely

Ensimmäinen askel tarpeiden kartoituksessa oli laatia tilantarvekysely hankkeessa mukana olleille yrityksille. Kyselyssä kysyttiin muun muassa

- millaisia tarpeita yrityksillä on fyysisten demo- ja yhteiskäyttötilojen suhteen
- olisiko yrityksillä kiinnostusta esimerkiksi osallistua erilaisiin tapahtumiin tilassa
- tulisivatko yritykset esittelemään palveluitaan erilaisille vierailijaryhmille.

Kysely lähetettiin yhteensä 16 älykkään liikkumisen alan pienille ja keskisuurille yritykselle, joiden kanssa oli keskusteltu hankeyhteistyöstä. Vastaukset kyselyyn saatiin lopulta yhdeksältä yritystoimijalta.

Muutamia lainauksia kyselyn vastaajilta:

”Yritys tarvitsee showroom -tyyppisen tilan, jotta yrityksen tuotteita voidaan demota paikan päällä.”

”Palvelumme näkyvyyttä turisteille halutaan edistää ulkoalueella.”

”Tila on meille tarpeellinen vain siinä tapauksessa, että sitä voi käyttää showroom- ja demotarkoituksissa niin, että yrityksemme tuotteita voidaan esittää.”

Kyselyn pohjalta ilmeni, että yrityksillä on hyvin erilaisia tarpeita:

- osa tarvitsi teknistä työtilaa tuotekehittelyyn
- osa tarvitsi pääosin tilaa satunnaiseen työskentelyyn tai kokoustamiseen
- lähes kaikki olivat kiinnostuneita tilasta, jossa on mahdollista esitellä ja markkinoida palveluitaan vierailijaryhmille.

Alusta asti oli selvää, että hankkeen puitteissa perustettava tila ei pyri kaupalliseen toimintaan. Tästä huolimatta mahdollisuutena oli, että hankkeen päättymisen jälkeen tilan toiminta jatkuu kaupallisena.

2.2 Tilojen vertailua

Tilantarvekyselyn pohjalta ja hankkeen tavoitteet huomioiden lähdettiin vertailemaan erilaisia pääkaupunkiseudulla olevia yhteiskäyttö- ja showroom-tiloja.

Lähes jokaisen vertailukohteena olleen tilan toiminta poikkeaa hieman toisistaan. Toimintaa määrittävät tyypillisesti tilankäyttöön kohdistuneet tavoitteet ja odotukset.

Tilojen käytännön toimintaan tutustuttiin, jotta

- voitiin kartoittaa mahdollisuutta perustaa tuleva tila jo olemassa olevaan yhteisöön
- kuultiin coworking- ja showroom -tilojen perustamisen vaiheista
- saatiin oppia asioita, jotka tulisi huomioida alkuvaiheessa.

Vertailun avulla pyrittiin saamaan vinkkejä tilojen käyttöä ja tilan toimintaa ajatellen.

Vertailun kohteina olivat 12 tilaa:

- Yrityksen perustama showroom omiin tarpeisiin:
 - Nokia Executive Experience Center
 - REDI Living Lab
- Startup -yrityksiä tukeva tila:
 - Startup Sauna
 - Design Factory
 - Turbiini Aviapolis
 - Maria 01
 - Microsoft Flux
 - Mobility Startuplab, Oslo
- Toimistohotelli, etätyö- ja co-working -tila:
 - Epicenter
 - Sofia Future Farm
 - Innovation House Arabia (nyk. Innovation Home)
- Innovaatio- ja kehittämisympäristö:
 - Helsinki XR Center
 - Kalasatama Urban lab

Yhteiskäyttöisiä tiloja analysoitiin tarkemmin. Tavoitteena oli selvittää, mitkä tekijät tuottivat hyötyä tilojen käyttäjille ja niiden perustajille.

Kuva 2. Espoossa sijaitseva Startup Sauna.

Espon Otaniemessä sijainneet **Startup Sauna** ja **Design Factory** edustivat poikkitieteellisiä kehittämis- ja innovaatioympäristöjä, joissa järjestetään paljon tapahtumia yhteistyössä Aalto-yliopiston sekä eri startup-kiihdyttämötoimijoiden vetämänä.

Metropolia Ammattikorkeakoulun toimintaan kuuluu aloittavia startup-yrityksiä tukeva tila, **Turbiini**. Se toimii sisäisenä kiihdyttämönä opiskelijavetoisille yritysideoille. Turbiinin toiminta on käynnistynyt alun perin hankerahoituksen avulla. Turbiini vakiintuu tulevana vuosina osaksi kampuksien toimintaa.

Pääkaupunkiseudulla löytyy myös useita yrittäjien ja yritysten käyttöön tarkoitettuja toimistohotelleja, joissa on mahdollista työskennellä vaihtuvilla etätyöpisteillä tai vuokrata oma työhuone tai toimisto tilan tarjoajan kautta. Etuina ovat esimerkiksi se, että työskentelemällä samassa paikassa yhdessä muiden alan yrittäjien kanssa on mahdollisuus verkostoitua ja saada tukea toimintaansa matalalla kynnyksellä.

Helsingissä vanhan Marian sairaalan tiloissa toimiva **startup-ekosysteemikampus Maria 01**, toimii yhteisönä erityisesti

- alkuvaiheen teknologiapainotteisille startup -yrityksille
- pääomasijoittajille
- isommille yrityksille
- erilaisille ekosysteemitoimijoille.

Helsingissä sijaitsevat **Epicenter** ja **Sofia Future Farm** tarjoavat yrittäjille yhteiskäyttöistä tilaa ja yhteisöllistä työympäristöä. Epicenter on profiloitunut digitaalisten kasvuyritysten ja yrittäjien yhteisönä. Tarjontaa on paljon ja esimerkiksi Espoon Otaniemestä ponnistanut **Innovation House** on laajentanut toimintaansa Helsingin ja Tampereen lisäksi myös Yhdysvaltoihin ja Singaporeen saakka.

Helsingissä Redi-kauppakeskukseen loppuvuodesta 2018 perustettu Kalasataman **Urban Lab** ja Metropolia Ammattikorkeakoulun Arabian luovan alan kampukselle alkuvuodesta 2019 perustettu **Helsinki XR Center** edustavat hankerahoituksen avulla alkunsa saaneita innovaatioympäristöjä. Näiden tilojen toiminnassa ja tavoitteissa oli paljon yhteneväisyyksiä hankkeen tavoitteleman Mobility Lab -tilan kanssa.

Kuva 3. Helsingin Kalasatamassa sijaitseva Urban lab.

Kalasataman Urban Lab –tilan perustaminen oli osa Fiksu Kalasatama –hanketta. Tilan on tarkoitus toimia

- yritysten, kaupunkilaisten ja Helsingin kaupungin kohtaamispaikkana
- tukena Helsingin ilmastopositiivisen kaupunginosan kehittämiseksi
- työpajojen, pienten tapahtumien ja tilaisuuksien järjestämispaikkana
- kokoontumistilana fiksuun kaupunkiin tutustuville vierailijaryhmille
- tutkimus- ja testiympäristönä, jossa kehitetään uusia palveluita kaupunkilaisten käyttöön.

Helsinki XR Center (HXRC) on Euroopan suurin virtuaalitodellisuuden keskittynyt keskus, joka on perustettu yhdessä Metropolia Ammattikorkeakoulun, Suomen virtuaalitodellisuusyhdistys FIVR:n, Helsingin kaupungin ja Business Finlandin kanssa. Se toimii alan osaajien, yrittäjien ja opiskelijoiden innovaatio- ja yhteistoiminnan kohtaamispaikkana ja tarjoaa alan startup-tiimeille ja yrittäjille toimitilan. HXRC sijaitsee fyysisesti Metropolian luovien alojen kampuksen yhteydessä Helsingin Arabiassa.

Kansainvälisenä vertailukohteena käytettiin Norjaan **Oslo Science Parkiin** vuonna 2017 perustettua **Mobility Startuplabia**, joka toimii liikunnan alan yritysten, startuppien ja alan muiden sidosryhmien kohtaamispaikkana. Isommat kasvuyritykset laittavat osaamisensa ja pääomansa kiertämään ekosysteemiin olemalla toiminnassa mukana sijoittajina ja osallistumalla uusien startup -yritysten hallitustoimintaan. Toiminta on kaupallista eikä siten suoraan verrattavissa Jätkäsaari Smart Mobility –hankkeeseen. Mobility Startuplabin toiminnan tavoitteet ja menetelmät olivat sellaisia, joita oli hyödyllistä tutkia hankkeessa tapahtuneen toiminnan kehittämisen kannalta. Lisäksi kansainvälisestä vertailukohteesta sai hyviä oppeja yhteistoiminnan edistämiseen ja luottamuksen rakentamiseen yhdessä yrityskumppaneiden kanssa.

Norjalainen **Mobilitylab** on osa laajempaa, vuonna 2010 perustettua Startuplab-yhteisöä, jossa mukana olevat yli 300 startup-yritystä saavat asiakkaita, vertaistukea ja sijoituksia sponsoreilta. Jäsenyydestä maksavat sponsorit ovat isoja yrityksiä, kuten pankkeja tai vakuutusyhtiöitä. Älykkään liikkumisen ala eriytettiin toiminnasta kesäkuussa 2017 Möller Mobility Groupin kanssa. Mobility startuplabin arvolupauksena sponsoreille on antaa paras näkymä Norjan kaikkiin älykkään liikkumisen alan startup -yrityksiin.

Mobilitylabin toiminnassa on mukana tällä hetkellä 85 yritystä, joista 10 työskentelee Oslo Science Parkin tiloissa ja muut työskentelevät eri puolilla Norjaa. Toiminnan rahoittajina on yli 10 Norjan liikkumisen, logistiikan sekä vakuutus- ja teleoperaattoritoiminnassa mukana olevaa isoa yksityistä yritystä ja julkista toimijaa. Lisäksi Mobilitylabilla on yhteistyötä yli 120 muun eri kokoisen yrityksen kanssa.

Mobilitylabin tavoitteena on saada mukaan naisia liikkumisen alalle ja he mittaavat naisten osuutta yrityksissä säännöllisesti. Tavoitteena on saada yli 40% osuus naisia mukaan, syksyllä 2019 lukumäärä oli 21%.

Kuva 4. Oslon Mobilitylabin työskentelytila.

Norjan Mobilitylab ei toteuta yritysten ja startuppien yhteisprojekteja, vaan toimii ainoastaan osapuolten yhdistäjänä.

Sen toiminnan tavoitteena on

- muodostaa läheinen ja luottamuksellinen suhde kumppaneiden välille
- yhdistää osaaminen ja suuryritykset oikeiden startuppien kanssa
- keskittyä tällä hetkellä yrityksiin, jotka toimivat maaliikenteen alalla.

2.3 Tilojen saatavuus ja käytettävyys

Monen eri organisaation käyttöön tulevan tilan perustaminen ei ole yksinkertaista. Yksikään muuntautumiskykyinen tila ei välttämättä palvele kaikkia tilankäytön tarpeita.

On varauduttava joustamaan tilavalinnoissa, jos ihanteellisin tila

- ei ole saatavilla juuri haluttuna ajankohtana
- ei sijaitse halutussa paikassa
- ylittää budjettiraamit käyttöönotto- ja ylläpitokustannuksillaan.

Jätkäsaari Mobility Lab -koordinaatiohankkeella oli hankkeen käynnistyessä käytettävissä budjetti tilan vuokraamista varten. Jo ennen vapaana olevissa tiloissa vierailamista oli tiedossa, että hankkeen ennalta määritelty budjetti

- ei mahdollista hankesuunnitelmassa määritettyjä tavoitteita tilan osalta
- ei riitä Helsingin keskusta-alueen vuokrataso huomioiden tilan hankkimiseen
- mutta lisäbudjettia oli mahdollista saada vuoden 2020 alusta alkaen.

Vapaana olevia toimitiloja kartoitettiin Jätkäsaaresta. Pääosin tarjolla oli erikokoisia, lähes uusia liikehuoneistoja tai vanhempia, toimistokäyttöön tarkoitettuja tiloja.

Tilan etsinnän edetessä pohdittiin väliaikaista ratkaisua. Näin päädyttiin perustamaan kesän 2019 ajaksi kontti palvelemaan Mobilitylab-tilaa väliaikaisesti.

Tilantarvekyselyssä vain yksi yritys esitti tarvitsevansa autotalli –tyylistä huoltotilaa, jossa on mahdollista esimerkiksi säätää ajoneuvoon antureita tai käyttää ajoneuvonostinta ajoneuvon huoltoa varten. Metropolia Ammattikorkeakoululla on tällaiseen tarkoitukseen soveltuva tila Espoossa ja lopulta kyseisen yrityksen kanssa tehtiin sopimus Metropolian tilan käytöstä. Näin tilankäyttäjien tarvelistasta karsittiin yksi ominaisuus pois.

Tilakartoituksen perusteella pohdittiin, tulisiko hankkeen tehdä hankesuunnitelman muutos siten, että aikaisemmin suunnitellun huolto- ja demotilan sijaan hankkeessa perustettaisiin demo- ja showroomtila älykkään liikkumisen alan toimijoiden ja kaupungin asukkaiden kohtaamispaikaksi. Tilantarvekyselyn, potentiaalisten vapaana olevien tilojen kartoittamisen, toiminnassa olevien tilojen sekä niiden toimintaa pyörittävien henkilöiden haastatteluiden pohjalta muutos oli perusteltu.

3. Mobility Lab -tilan perustaminen

Mobility Lab -tilasta suunniteltiin älykkään liikumisen alan kohtaamispaikkaa yrityksille ja alan muille sidosryhmille. Hankesuunnitelman muutoksen myötä se voitiin toteuttaa yritysten demo- ja showroom-käyttöä varten. Tavoitteena oli rakentaa paikka, jossa Suomen edelläkävijä älykkään liikumisen toimialalla on esillä. Tervetulleiksi haluttiin toivottaa vieraat ympäri maailman. He pääsisivät tilassa tutustumaan alan toimijoihin, yrityksiin ja innovaatioihin. Vastaavaa tilaa ei löytynyt tuossa vaiheessa Helsingistä.

3.1 Väliaikainen tila: Mobility Lab -demokontti

Hankkeen ensimmäinen kesällä 2019 avattu väliaikainen demo- ja showroom -tila oli Jätkäsaari Mobility Lab -demokontti. Kontilla esiteltiin hankkeen kohdeyritysten palveluita sekä pääkaupunkiseudun älykkään liikumisen alan erilaisia projekteja esitteiden ja demovideoiden avulla. Lisäksi yrityksillä oli kontilla esiteltävänä laitteita ja kulkuneuvoja, kuten sähköpotkulautoja ja sähköpyörä.

Kuva 5. Jätkäsaari Mobility Lab demokontti Maria 01 sisäpihalla kesällä 2019. Kuva: Vesa Laitinen.

Päätös demokontin toteuttamisesta tehtiin loppukevästä 2019, jolloin alkoi kontin sijoittelun kartoitus. Ensimmäinen vaihtoehto oli sijoittaa kontti Jätkäsaareen hankkeen nimen mukaisesti. Sijoitusta tuki se, että alueella liikkuu paljon matkailijoita ja turisteja, jolloin alueen asukkaiden lisäksi kontilla voisi piipahtaa useita satunnaisia kävijöitä. Lopulta sijoituspaikka osoittautui haasteelliseksi esimerkiksi kontin tarvitseman sähköistyksen vuoksi.

Tutustumisvierailu Maria 01 startup-ekosysteemiin johti mahdollisuuteen sijoittaa demokontti alueen sisäpihalle kesän 2019 ajaksi. Lopulta tämä sijoitus valittiin kaikkein järkevimpänä vaihtoehtona. Sijainti oli hyvä paikka sisäpihan suojasta, mutta silti ihmisten yleisen kulkuväylän varrelta. Lisäksi startup-yhteisön verkosto toimi jo valmiiksi tilan ympärillä.

Kontilla ja Maria 01:lla järjestettiin kesän ja alkusyksyn 2019 aikana useita erilaisia tapahtumia hankkeen yhteistyökumppaneille. Tapahtumien tärkein merkitys oli verkoston luominen ja yritystoimijoiden törmäyttäminen toisiinsa. Tapahtumissa oli periaatteena, että yritykset pääsivät esittelemään omaa toimintaansa. Tapahtumissa oli usein mahdollisuus myös testata yritysten palveluita, esimerkiksi sähköpotkautoja, -autoja tai pyöriä.

Kuva 6. Demokontin avajaiset 14.6.2019. Vapaus esittelemässä toimintaansa. Kuva: Vesa Laitinen.

Kontin avajaistapahtumassa 14.6.2019 järjestettiin kontin nimikilpailu, jonka perusteella kontin ja myös tulevan pysyvemmän tilan nimeksi valittiin *Launchpad*. Jatkossa tilaa kutsuttiin nimellä *Mobility Launchpad*. Tilalle perustettiin myös nimensä mukaan sosiaalisen median tilit Instagramiin, Facebookiin sekä Twitteriin. Metropolia vastasi hankkeen ajan näiden sosiaalisten median kanavien ylläpidosta ja päivittämisestä.

Kontin toiminta alkoi vakiintua erityisesti elokuusta 2019 eteenpäin. Kontilla vieraili useita vierailijaryhmiä ympäri maailmaa. Jokaisen vierailun yhteydessä ryhmästä otettiin kuva kontin seinälle polaroid-kameralla ja vierailijat saivat kirjoittaa kuvaan terveisensä.

Demokontin sijoittamisesta Maria 01 sisäpihalla oli sopimus lokakuun 2019 loppuun saakka. Sopimusjakson päätyttyä oli päätettävä, sijoitetaanko kontti uudelle paikalle Jätkäsaareen. Kustannukset sekä resurssit huomioiden kontin vuokrasopimuksesta päätettiin luopua. Tuossa vaiheessa oli avautunut mahdollisuus uuden, pysyvän tilan sijoittumisesta Maria 01 alueella valmistuvaan 3. rakennukseen. Kyseessä oleva rakennus, Sonckin talo, oli täyden restauroinnin kohteena ja tila oli valmistumassa loppuvuodesta 2019.

3.2 Urban 3 - Älykkään kaupungin ekosysteemitoimijoiden tila

Pysyvä tilaratkaisu toteutettiin yhdessä kiinteistö- ja rakentamisan digitalisaation ekosysteemitoimija KIRAHubin sekä muiden rakennetun ympäristön alan toimijoiden kanssa. Keskustelu yhteistyön mahdollisuuksista käynnistyi keväällä 2019, Helsingin kaupungin yritysneuvonta- ja startup-palveluja tarjoavan NewCon ohjattua toimijat yhteen.

KIRAHub on kiinteistö- ja rakentamisan digitalisaation kehittämiseen erikoistunut voittoa tavoittelematon yhdistys, jonka tavoitteena on tehdä Suomesta rakennetun ympäristön kestävä digitalisaation edelläkävijä.

Alkusyksystä 2019 ilmeni, että KIRAHubilla oli mahdollisuus vuokrata Maria 01 -ekosysteemistä Sonckin rakennuksesta valmistuva noin 370m² tila kokonaisuudessaan. Heidän visionsa oli rakentaa eri alojen ekosysteemitoimijoiden kohtaamispaikka, niin kutsuttu ekosysteemien hiekkalaatikko, jossa kaikki toimijat voisivat sparrata toisiaan ja saada merkittäviä etuja toimintaansa yhteistyön avulla.

Kuva 7. Ekosysteemitoimijoiden yhteinen tila syksyllä 2019.

Jätkäsaari Mobility Lab ja Jätkäsaari Smart Mobility –hankkeiden tavoitteet huomioiden tila tuki yhteistä tarkoitusta. Yhteistyötä lähdettiin edistämään lokakuusta 2019 alkaen eri ekosysteemitoimijoiden yhteisen työpajan muodossa.

3.2.1 Tilankäytön palvelusopimus

Yhteisen toiminnan alkaessa punnittiin eri vaihtoehtoja tilan hallinnoimiseen liittyen. Lopulta KIRAHub päätyi ratkaisuun, jossa he toimivat tilan päävuokraajana ja hanke, tässä tapauksessa tilan vuokraamisesta vastaava Jätkäsaari Mobility Lab, tekee palvelusopimuksen tilan käytöstä heidän kanssaan.

Palvelusopimuksen sisältö kuului Mobility Labin vastuulle, mutta Jätkäsaari Smart Mobility sai palvelusopimuksen myötä myös oikeudet tilan käyttämiseen ja hallinnointiin.

3.2.2 Tilan konseptisuunnittelu

Tilan visuaalisen toteutuksen osalta KIRAHub teki sopimuksen Mint&More Creative suunnittelutoimiston kanssa. Toimeksiantoon kuului muun muassa konseptisuunnittelu, tilan sisustussuunnittelu sisältäen grafiikat ja opastuksen tilan sisällä sekä hankintojen tekeminen. Ennen suunnittelutyön alkua KIRAHub järjesti työpajan yhdessä suunnittelutoimiston sekä kaikkien siinä vaiheessa mukana olleiden ekosysteemitomijoiden kanssa. Työpajassa oli mahdollista esittää toiveita tilan toteutusta ajatellen sekä keskustella yhteisesti tilan tulevasta toiminnasta.

Tilan toiminnot rakennettiin kaikkien osapuolten yhteisiä tavoitteita ajatellen. Tilaan toteutettiin tapahtumatila, työpajatila, digitaalinen showroom, oleskelutila, sekä etätyötila ja kokoushuone työskentelyä varten. Lisäksi tilassa oli toimijoiden käyttöön yhteiset keittiö- ja wc-tilat. Tilassa oli myös pienet erilliset huoneet, jotka varattiin erityisesti audiovisuaalisia ratkaisuja tekevien ekosysteemitomijoiden (Media Lab, Granlund ja OiOi) työhuoneiksi.

Kuva 8. Urban3 -tilan sisäänkäynti. Kuva: Esa Kapila, design by Mint&More.

3.2.3 Tilakumppanit

KIRAHubin ansiosta yhteistyö tilakumppaneiden kesken käynnistyi hyvin. Merkittävä rooli oli sillä, että osapuolet jakoivat keskenään samanlaiset arvot ja tavoitteet toiminnalle.

Alkuvaiheessa tilakumppaneita olivat:

- KIRAHub
- Jätkäsaari Mobility Lab & Mobility Launchpad (Jätkäsaari Smart Mobility)
- MediaLab (AEPartnersin perustama viestintään erikoistunut yhteistyökumppani)

Lisäksi tilakumppaniksi liittyi mukaan keväällä 2020 OiOi Collective Oy, joka tarjoaa digitaalisia ja interaktiivisia älyratkaisuja tiloihin, yhdessä Granlund Oy:n kanssa.

Seuraavassa kuvassa on esitetty alkuvuodesta 2021 Urban 3 tilassa olleet toimijat.

Kuva 9. Urban3 -tilan toimijat. Kuva: KIRAHub.

Tilakumppanit jakoivat ajatuksiaan tulevasta tilasta ja yhteistyön merkityksestä KIRAHubin blogisarjassa. Jätkäsaari Smart Mobility -hankkeen osalta blogisarjassa julkaistiin teksti *Avoim yhteistyö ekosysteemitöiminnan mahdollistajana* 18.12.2019.

4. Tilan käyttöönotto

Tilan toiminta käynnistettiin jo alkuvuodesta 2020. Sisustus valmistui keväällä 2020 juuri samaan aikaan, kun koronapandemia alkoi Suomessa. Näin ollen tilassa noudatettiin kokoontumisrajoituksia jo heti alkumetreiltä lähtien ja tilan virallisia avajaisia jouduttiin siirtämään. Koronapandemian yhä jatkuessa tilakumppanit kehittivät uudenlaisia virtuaalisia tapoja hyödyntää tilan käyttöä.

Tila mahdollistaa esimerkiksi erilaisten tapahtumien ja työpajojen järjestämisen ja tilan studiotasoinen äänentoistojärjestelmä mahdollistaa myös erilaisten virtuaalitapahtumien livestriimauksen tai videoiden tekemisen.

Normaaliaikana tilassa on mahdollisuus myös etätyöskentelyyn sekä kokousten järjestämiseen.

Kuva 10. Urban3 työpajatila. Kuva: Esa Kapila, design by Mint&More.

Tilassa on digitaalinen showroom, joka toimii Screencloudin kautta, jolloin tilan toimijat voivat lisätä omia sisältöjään pyörimään tilan näytöille.

Tilaan on mahdollista tuoda myös esimerkiksi yritysten omia palveluja ja teknologiaa esille ja tästä esimerkkinä on Rambollin interaktiivinen näyttö, jolla voidaan esittää liikenteen erilaista data-aineistoa.

Kuva 11. Urban 3 digitaalinen showroom. Kuva: Esa Kapila, design by Mint&More.

4.1 Tilan toiminnallisten tavoitteiden seuranta

Taulukossa 1 on esitetty tavoitteet tilan toiminnalle sekä toiminta ja toimenpiteet, miten tavoitteisiin on mahdollista päästä. Taulukko on laadittu yhteistyössä Jätkäsaari Mobility Lab -hankkeen kanssa. Tila on toiminut koronapandemiasta huolimatta yllättävän hyvin. Vuonna 2020 tiloissa toteutettiin yli 60 hybridi- ja striimaustilaisuutta, tilakumppanit löysivät uusia yhteistyöprojekteja, digitaalista showroom-kyvykkyyttä hyödynnettiin ja esiintymislavasta muokkautui striimausstudio.

Taulukko 1

TILALLE ASETETTU TAVOITE	TOIMINTA & TOIMENPITEET
Kohtaamispaikka älyliikenteen toimijoille <ul style="list-style-type: none">Paikka, johon älyliikkumisesta kiinnostuneet vieraat tuodaan tutustumaan alan toimintaan	<ul style="list-style-type: none">Tilassa useita eri toimijoita, alan yrityksiä ja mahdollisuus oppilaitosyhteistyöhön -> verkostoTila mahdollistaa tapahtumien järjestämisen, alan ja yritysten toiminnan esittelyn vierailijoille paikan päällä ja virtuaalisesti. -> showroom ja demotilaTilassa aktiivinen henkilö, jonka kanssa mahdollista sopia vierailuista lyhyelläkin aikavälillä -> ylläpito
Työpajat, tapahtumat, kokoukset <ul style="list-style-type: none">Tila mahdollistaa erilaisten työpajojen ja tapahtumien järjestämisen	<ul style="list-style-type: none">Hankkeiden järjestämät sekä yritysten ja muiden yhteistyökumppaneiden järjestämät tapahtumat ja työpajat -> showroom -tila ja työpajatila sekä kokoushuoneMarkkinoidaan yrityskentälle tilan tarjoamia mahdollisuuksia
Digitaalinen showroom yrityksille	<ul style="list-style-type: none">Useita erilaisia näyttöjä, joista voidaan näyttää kunkin toimijan tai yritysten omia sisältöjä.VR-laitteet, jossa Mobility Launchpad -yritysten esittely sekä Sohjoa Baltic -hankkeen virtuaalirobottibussi -> mahdollista tuoda myös yritysten omaa sisältöä
Vierailijaryhmien ja delegaatioiden vastaanottaminen	<ul style="list-style-type: none">Valmius vastaanottaa maksimissaan 60 hengen ryhmiä.Tilassa aktiivinen henkilö, jonka kanssa mahdollista sopia vierailuista lyhyelläkin aikavälillä -> ylläpitoVierailu voi sisältää pelkästään kierroksen tilassa tai mahdollisuuksien mukaan myös hanke-esittelyjä ja tilakumppaneiden esittelyjä -> tarpeet vierailijoiden toiveiden mukaan.
Etätyöskentely yrityksille	<ul style="list-style-type: none">Avoimna satunnaiseen etätyöskentelyyn tai viikottaiseen kokoustamiseen. Tilan varaustiedustelut tilan yhteyshenkilön kautta.Tilassa useita etätyöskentelypisteitä sekä etätyöhuoneessa 4kpl isoja ulkoisia tietokonenäyttöjä tarvikkeineen.
Verkostointi ja uudet toimijat	<ul style="list-style-type: none">Maria 01 yhteisö ja digitaaliset kanavatToimijoiden esittelyt ristiin toistemme tapahtumissaYhteistyötapahtumat muiden ekosysteemien kanssaYritysten ja opiskelijoiden välinen yritysoppilaitosyhteistyö
Tiedon jakaminen toiminnasta ja mahdollisuuksista	<ul style="list-style-type: none">Videomateriaalit showroomissaPrinttimateriaalit ja digitaalisen viestinnän materiaalitMaria 01 digikanavatMobility Launchpadin sosiaalisen median kanavatToimijoiden omat tiedotusväineet ja sosiaalisen median kanavat
Kokeilualusta <ul style="list-style-type: none">Pilotointiympäristö	<ul style="list-style-type: none">Sähkölataustoimijoiden uusien tolppien kokeilutDemotapahtumat Maria 01 sisäpihalla

5. Johtopäätökset

Yhteistyössä KIRAHubin kanssa tilasta onnistuttiin rakentamaan yritysten ja kaikkien ekosysteemitomijoiden uusien liiketoimintaideoiden esittely -, kehittämis-, ja kokoontumispaikka.

Yhteiskäyttötilan kautta saatetaan yhteen toimijoita, jotka eivät välttämättä muuten kohtaisi. Hankkeen päätyttyä Urban3-nimellä toimivassa tilassa nivoutuvat yhteen eri ekosysteemit, kuten liikkuminen, paikkatieto ja rakennettu ympäristö. Näiden toimialojen toimintamallit kehittyvät palveluistumisen ja digitalisaation edetessä. Uusille ilmiöille ja asioille voidaan tilassa kohdatessa luoda yhteistä tekemisen kulttuuria. Se tukee jokaisen toimialan liiketoimintaa, kasvua ja vaikuttamistyötä.

Julkisen sektorin tuki on kehitykselle merkittävä seikka. Tilan toiminta käynnistettiin Helsingin kaupungin kanssa yhteistyössä ja tilan suunnittelua edistettiin yhdessä hankkeen kohdeyritysten kanssa.

Jätkäsaari Smart Mobility -hankkeen käynnistyessä oli tärkeä määrittää tarpeet tilan toiminnalle. Tarpeiden pohjalta pystyttiin määrittämään, kenelle Mobility Lab -tilaa tulisi suunnitella. Yrityksille suunnatun tilantarvekyselyn pohjalta havaittiin, että ainoastaan yksi toimijoista tarvitsi hankesuunnitelmassa alun perin kaavailtua autotalli -tyylisten tilaratkaisua, joka onnistuttiin tarjoamaan kyseiselle yritykselle muilla keinoin.

Muutama yritys tarvitsi satunnaista etätyöskentelytilaa, joka huomioitiin tilan suunnittelussa. Pääosin koronapandemiasta johtuvista syistä, etätyöskentelyä ei tilan käyttöönoton jälkeen markkinoitu avoimesti hankkeen kohdeyrityksille, mutta erikseen kysyttäessä siihen tarjottiin mahdollisuus. Näin ollen ainoastaan muutama yritys on tilan käyttöönoton jälkeen hyödyntänyt tilassa etätyöskentelyä ja kokoustamista satunnaisesti. Johtopäätöksenä voi todeta, että etätyöskentelyä varten tilaa ei tulisi lähtökohtaisesti suunnitella. Etätyöskentelyyn löytyy jo lukuisia useita vaihtoehtoja pääkaupunkiseudulta ja tilan toiminnallisuuksia huomioitaessa etätyöskentelyä ei kannata laittaa ensimmäiseksi prioriteetiksi listalle.

Ylivoimaisesti suurin tarve oli showroom -tyyliselle tilalle, jossa on mahdollisuus verkostoitumiseen ja omien palveluiden esille tuomiseen. Tämä huomioitiin kaikkein tärkeimpänä tilan suunnittelussa, joka osittain johti lopulta yhteistyöhön KIRAHubin ja muiden ekosysteemitomijoiden kanssa Urban3 -tilassa.

Koronapandemiasta huolimatta tilassa järjestettiin yhteensä 60 virtuaalista tapahtumaa vuonna 2020. Muutama lähi- ja hybriditapahtuma toteutettiin paikan päällä alkusyksystä 2020 koronarajoitusten sallimissa rajoissa.

Showroom- ja demotilan osalta olennaista on tilan hyvä fyysinen saavutettavuus ja näkyvyys. Tilan tulee sijaita myös sellaisella paikalla, joka tukee tilan käyttäjien toimintaa.

Fyysisen tilan lisäksi Urban3 Maria 01 alueella tukee testikatupalvelun onnistumista esimerkiksi siten, että Maria 01 sisäpihalle on onnistuneesti tehty yritysten uusien ratkaisujen kokeiluja esimerkiksi sähköautojen lataukseen. Lisäksi Urban 3 -tila ja verkosto on toiminut erilaisten yritysten ja toimijoiden kohtaamispaikkana ja tukenut esimerkiksi erilaisten yritys- oppilaitosyhteistyöprojektien toteuttamisessa.

Mobility Launchpadin ja älykkään liikkumisen verkoston toiminta jatkuu hankkeen päättymisen jälkeen Jätkäsaari Mobility Lab -koordinaatiohankkeen toimesta.

Tilan kasvava verkosto eri rakennetun ympäristön alan toimijoiden osalta johti lopulta siihen, että hankkeen päättyessä myös Metropolia Ammattikorkeakoulu haluaa jatkaa hyvin käynnistynyttä yhteistyötä KIRAHubin kanssa ja tekee oman palvelusopimuksen tilan käytöstä. Näin ollen Metropolian jatkuvan oppimisen toiminta kytketään mukaan yhteistyöhön ja tulevaisuudessa kaikki Metropolian innovaatiokeskittymät voivat hyödyntää yhteistyötä tilan eri toimijoiden kesken.

Parhaat käytänteet ja suositukset

1. **Aktiivisuus** verkostoitumiseen ja tilan tapahtumien järjestämiseen. -> Kontaktit, yhteistyöt, yhteiset tapahtumat jne.
2. **Näkyvyys** tilassa, näytöillä, rollupit, muut elementit ja tilan ulkopuolella (sometus)
3. **Sijainnin** kytkeytyminen osaksi suurempaa ekosysteemiä on eduksi, sillä Maria01:stä on arvioiden mukaan kasvamassa Euroopan suurin startup-keskittymä.
4. **Digitalisaatio** ei tunne toimialarajoja. Innovaatioekosysteemissä esimerkiksi liikenne, liikkuminen, paikkatieto, dataoikeudet ja rakennettu ympäristö nivoutuvat luontevasti yhteen.
5. **Toimijoiden kohtauttaminen** edesauttaa toimialarajattoman yhteisen toimintakulttuurin löytämistä, joka edistää kaikkien toimijoiden kasvua.
6. **Fyysinen tila** mahdollistaa jatkossakin ihmisten kohtaamisen, joka auttaa rakentamaan luottamusta ja helpottaa edistämään yhteistyötä.